

dr hab. Paweł Żak
Wydział Dziennikarstwa,
Informacji i Bibliologii
Uniwersytetu Warszawskiego
Katedra Fotografii
i Komunikacji Wizualnej

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani Katarzyny Łaty pod tytułem „Komunikat w fotografii- między ikonologią a izotypem” oraz jej dorobku artystycznego, sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuki plastyczne w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne wszczętym uchwałą Rady Wydziału Projektowego Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach z dnia 25 kwietnia 2019, pod opieką promotorską dr hab. Piotra Muschalika profesora ASP w Katowicach.

Informacje o doktorantce i jej dotychczasowym dorobku

Pani Katarzyna Łata jest absolwentką Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Katowicach, oraz Wydziału Grafiki w Katowicach Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie gdzie uzyskała tytuł magistra w 1999 roku.

Od roku 2000 jest członkinią Związku Polskich Artystów Plastyków i Związku Polskich Artystów Fotografików.

Jest autorką ponad 30 wystaw indywidualnych, przede wszystkim fotograficznych, ale także graficznych i prac jubilerskich prezentowanych w galeriach krajowych i zagranicznych (m.in. we Francji, Niemczech, USA, Holandii).

Uczestniczyła w ponad 80 wystawach zbiorowych.

Liczby te, jak i tytuły i miejsca prezentacji wystaw poświadczają dużą i docenianą aktywność Pani Katarzyny Łaty w polu sztuki, przede wszystkim wyrażaną w medium fotografii.

Równoległe z aktywnością artystyczną doktorantka od wielu lat prowadzi także cenioną w środowisku działalność kuratorską:

- w latach 2001-2007 była kuratorką Galerii Katowice ZPAF (ponad 180 wystaw)
- od 2014 jest kuratorką Galerii Miasta Ogrodów- Instytucji Kultury w Katowicach.

Warto także wymienić inne formy jej działalności związane ze sztukami plastycznymi (przede wszystkim fotografią):

- w latach 2001-2005 była wiceprezeską Okręgu Śląskiego ZPAF ds. artystycznych
- w latach 2005-2017 była prezeską zarządu Okręgu Śląskiego ZPAF
- w 2010 członkinią Rady Programowej Kongresu Kultury Województwa Śląskiego
- od 2017 jest członkinią Rady Artystycznej ZPAF
- prowadzi także działalność dydaktyczną wykładając w Studium Fotografii ZPAF i Wyższej Szkole Technologii Informatycznych w Katowicach.
- była także jurorką wielu konkursów fotograficznych w tym międzynarodowych
- ma w dorobku wiele opublikowanych tekstów poświęconych fotografii

Działalność Katarzyny Łaty została uhonorowana kilkoma nagrodami, wśród których szczególnie warto wymienić nagrodę Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 2010 i Brązowy Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” przyznany w 2017 roku.

Przytoczone fakty pozwalają stwierdzić że przygotowanie i przedstawienie do obrony rozprawy doktorskiej stanowi naturalną konsekwencję dotychczasowej, bogatej, wartościowej i różnorodnej działalności Pani Katarzyny Łaty.

Recenzja pracy doktorskiej.

Na pracę doktorską Pani Katarzyny Łaty składają się: cykl fotografii, a właściwie obiektów fotograficznych, prezentowany w formie wystawy, pod tytułem „Studium przypadku” oraz rozprawa teoretyczna pod tytułem „Komunikat w fotografii.Między ikonologią a izotypem” którego elementem jest zbiór dyptyków fotograficznych stanowiący podstawę badań Autorki nad interpretacją komunikatu zawartego w fotografii.

I. część praktyczna pracy

Na część praktyczną pracy składają się ujednoczone formalnie obiekty fotograficzne.

W skład każdego z nich wchodzi dwie fotografie zamknięte w stosunkowo niewielkiej (23x23cm) białej, skrzynkowej ramie. Fotografia większa (którą Autorka nazywa „podstawową” jest zawsze kwadratowa, czarno biała, umieszczona głębiej w ramie, a nad nią „lewituje” fotografia zdecydowanie mniejsza (co pozwala nam bez przeszkód zobaczyć fotografię „podstawową”), barwna, zrealizowana w technice fotografii natychmiastowej (Instax). Analizując intencje które stały za tymi (skądinąd bardzo atrakcyjnymi wizualnie) zabiegami formalnymi dostrzegam że warstwa „podstawowa” każdego z obrazów, oprócz tego że jest czarno biała na ogół przedstawia szeroki plan, widok przestrzeni, sfotografowany tak że nie sposób określić kiedy, i w większości przypadków gdzie, powstała dana fotografia. Taki wybór kieruje interpretację w stronę przeszłości, wspomnienia minionych zdarzeń. Z drugiej strony warstwa wierzchnia kompozycji to zawsze bliski plan, fotografia pojedynczego obiektu na neutralnym tle, a wybrana technika i wspomniany wcześniej fizyczny dystans między warstwami kompozycji zdaje się sugerować, dystans czasowy między powstaniem fotografii i to że wierzchnia, współczesna warstwa odnosi się do przywołanego obrazem czarno-białym wspomnienia, jest komentarzem do niego.

Rozpatrywane pojedynczo (nie jako warstwy kompozycji) fotografie nie wydają się szczególnie interesujące, dają się raczej odczytać (w znaczeniu rozpoznania co przedstawiają materialnie) niż zinterpretować (a jeśli już to tylko racjonalnie). Treść tych prac wynika ze spotkania warstw obrazowych, można powiedzieć że pojawia się między nimi. Te spotkania niewątpliwie można (i chce się to robić) interpretować emocjonalnie, żeby posłużyć się referowaną przez Autorkę w części teoretycznej pracy teorią Vilema Flussera.

Wysoko oceniam przedstawiony jako część praktyczna pracy doktorskiej cykl fotografii „ Studium przypadku” z którym miałem okazję się zapoznać bezpośrednio na wystawie w Starej Galerii ZPAF w Warszawie w 2021 roku, a nie

tylko przez załączoną dokumentację, która z natury rzeczy dwuwymiarowego obrazu nie oddaje wszystkich jakości i wrażeń pojawiających się w kontakcie z oryginałem.

Jest to dzieło oryginalne, wnoszące znaczący wkład w dziedzinę fotografii artystycznej.

II. część teoretyczna pracy

Część teoretyczną pracy stanowi rozprawa pod tytułem „Komunikat w fotografii. Między ikonologią a izotypem” Autorka analizuje komunikacyjny potencjał obrazu fotograficznego szeroko i kompetentnie odwołując się do literatury przedmiotu zwracając przy tym uwagę na to że znaczenie zawarte w obrazie (nieco inaczej niż w tekście) nie jest ustalone raz na zawsze, odczytanie obrazu a tym samym płynącego z niego komunikatu w dużej mierze zależy od wiedzy i osobistych doświadczeń odbiorcy.

Następnie Autorka wskazuje i pokrótce analizuje dostępne w fotografii plastyczne środki wyrazu takie jak kompozycja, światło, kolor, perspektywa.

Dalszą część pracy Autorka poświęca przeprowadzonym przez siebie badaniom: prezentuje i omawia cykle fotograficzne, przedstawia metodę badawczą (pogłębiony wywiad indywidualny) która w mojej ocenie jest optymalną dla podjętego zagadnienia.

Przedstawienie i omówienie wyników wydaje się nieproporcjonalnie zwięzłe w stosunku do pozostałych części rozprawy, co pozostawia wrażenie pewnego niedosytu.

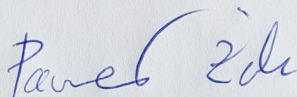
Pomimo tego pozytywnie oceniam rozprawę teoretyczną stanowiącą część pracy doktorskiej. Na docenienie zasługuje wnikliwość Autorki w analizie tekstów teoretycznych i przygotowany specjalnie do badań cykl dyptyków pt. „Dziesięć ważnych słów” który sam w sobie jest interesującą próbą wizualizacji pojęć abstrakcyjnych takich jak m.in.

miłość, pokój, świadomość, wolność.

Konkluzja

Zważywszy na to wszystko co napisałem powyżej, konkluzja mojej recenzji nie może być inna, jak tylko pozytywna. Pani Katarzyna Łata jest oryginalną, ukształtowaną artystką, świadomie korzystającą z potencjału fotografii. Tym samym wyrażam przekonanie że praca doktorska Pani Katarzyny Łaty jak i jej wcześniejszy dorobek jako artystki i kuratorki ,który znam i cenię, w pełni uzasadnia nadanie jej stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

z poważaniem

Paweł Żak